

تحلیل محتوای کتاب فارسی چهارم ابتدایی بر اساس ۲ شاخص مک لافین، گانتیک فوم

شهربانو ترکمانی^۱، رقیه ترکمانی^۲

۱- کارشناسی آموزش ابتدایی. آموزگار پایه اول دبستان شهید احمدی روشن

۲- کارشناسی آموزگار پایه ششم دبستان زکریای رازی بندرک

چکیده

کتاب درسی در نظام‌های متمرکز آموزش و پرورش از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و معلمان عمده‌ی فعالیت‌های آموزشی خود را بر محور کتاب درسی و در جهت تحقق اهداف آن متمرکز کرده و فرایند یادگیری را هدایت می‌کنند بنابراین ضرورت دارد کتاب‌های درسی بر اساس موازین یاددهی- یادگیری تدوین و بر مبنای اصول تحلیل و محتوا مواد و محتوای مطلوب را گزینش، و به شیوه مناسب ارائه نمایند. هدف این مطالعه، ارزیابی و سنجش خوانایی کتاب فارسی پایه چهارم ابتدایی است که در آن سعی شده بر اساس دو شاخص مک لافین و گانتیک فوم که ارزش‌های کمی تحلیل محتوا می‌باشد مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرد است. تجزیه و تحلیل در پاسخ به سوال‌های این پژوهش، نتایج فرمول مک لافین بیانگر این است که کتاب چهارم ابتدایی از نظر سطح سنی و کلاسی در این کتاب بررسی شده، رعایت نشده است و از نظر قدرت خوانایی در سطح پائین بوده و اصل ساده به دشوار بویژه در قسمت‌ها در بیشتر موارد رعایت نشده است و سطح کتاب چهارم از توانایی فراگیران بیشتر است.

واژه های کلیدی: فرمول مک لافین، گانتیک فوم، کتاب فارسی دوره ابتدایی، تحلیل محتوا

۱- مقدمه

در جامعه‌ی اسلامی ما، آموزش و پرورش به منظور تربیت صحیح دانش آموزان در زمینه‌های دینی و اخلاقی، علمی، آموزشی، اجتماعی و کشف استعدادها و هدایت و رشد متوازن روحی و معنوی و جسمانی آنان تلاش می‌کند. حال آنکه کتاب درسی با محتوای مطالب آموزشی بویژه در نظام‌های متمرکز که محور مکتوب و مدیران تعلیم و تربیت محسوب شده و فعالیت‌ها و تجارب تربیتی دانش آموزان توسط معلم و حول محور آن سازماندهی می‌شود نیاز به تحلیل و بررسی علمی دارد. این تحلیل به دست اندرکاران و مؤلفین کتب درسی کمک می‌کند تا در هنگام تهیه و تدوین و با گزینش و انتخاب کتب درسی تصمیمات عاقلانه‌تری را اتخاذ نمایند. نوعی از تحلیل‌ها که برای برنامه ریزی درسی، مؤلفین و تصمیم گیرندگان برنامه های درسی بسیار مفید و ضروری است تحلیل محتوایی است. این نوع تحلیل‌ها کمک می‌کند تا مفاهیم، اصول، نگرشها، باورها و کلیه‌ی اجزاء مطرح شده در قالب دروس کتاب، مورد بررسی عملی قرار گرفته و با اهداف برنامه‌ی درسی مقایسه و ارزشیابی شدند. برای مثال ممکن است محتوا یا کتاب درسی- نگرشها یا حالاتی را تشویق کنند که با اهداف برنامه تناسب چندانی نداشته باشد. یک تحلیل گر محتوایی با یک برنامه ریزی درسی از طریق تحلیل محتوا می‌تواند پیام‌های نهفته در داستانهای ساده یا متون کتاب درسی را با اهداف برنامه مورد بررسی قرار دهد. همچنین می‌توان از طریق تحلیل محتوا، گرایش‌ها یا جانبداری‌های پنهان و آشکار را در متون برنامه تعیین کنند. (یارمحمدیان، ۱۴۹-۱۳۷۰:۱۴۸)

کتاب فارسی مهارت‌های خوانداری به قلمرو شناسی زبان و به بیان دیگر به قلمرو دریافتی و ادراکی زبان مربوط می‌شود بنابراین لازم است در فرآیند یاددهی یادگیری عناصر و ریزمهارت‌های خوانداری آموزش داده شوند تا زبان آموز را پس از درک و دریافت درست به